

- den naam van Muzijk en redoute Kollegie te 'sHertogenbosch ('s-Hertogenbosch 1817).
- 7 Reglement van 6 juli 1812, art. 9, in: Van Zuylen (1859) p. 8.
  - 8 Van Zuylen (1859) p. 9.
  - 9 De oudste dochter was Adriana die kort na haar geboorte overleed op 20 mei 1811. Het volgende meisje werd eveneens Adriana genoemd; geboren in Varik op 15 maart 1812. Daarna volgde een meisje: Dirkje ('s-Hertogenbosch 13 juli 1814-13 oktober 1814). Tenslotte was er een jongen, genaamd Barend, geboren in Varik op 29 september 1815.
  - 10 Van Zuylen (1859) p. 31, 33, 35-37.
  - 11 H. Turken en A.A.E. van Bedaff, *Grondbeginselen der Teekenkunst, in fragmenten naar de antieken* ('s-Hertogenbosch 1822).
  - 12 Van Zuylen (1859) p. 37.
  - 13 Het *Provinciaal Dagblad Noord-Brabant* deed bijna jaarlijks verslag van de prijsuitreiking, met daarin dan de vermelding van de aanwezigheid der autoriteiten en burgers, 'de keurige muziek', het voorlezen van het proces-verbaal, de 'zeer schone en doelmatige redevoering', de persoonlijke uitreiking der prijzen en het dankwoord 'in welgekozen bewoordingen' door een of enkele bekroonden.
  - 14 *Provinciaal Dagblad Noord-Brabant*, 6 september 1825. Catalogi: *Lijst der kunstwerken welke door liefhebbers en liefhebsters zijn tentoongesteld, bij gelegenheid van het uitdeelen der eerepenningen van de teeken- en schilder-akademie te 's Hertogenbosch*, 1822 en Idem, 1825.
  - 15 *Provinciaal Dagblad Noord-Brabant*, 16 oktober 1827.
  - 16 Van Zuylen (1859) p. 76-77.
  - 17 Zie catalogus: Ch. de Mooij, M. Trappeniers e.a., *De Muze als Motor, Beeldende kunst en de ontwikkeling van het moderne Brabant*, 1796-1940, deel 1 ('s-Hertogenbosch 1996) p. 116-121.
  - 18 Misschien was spreken in het openbaar, vooral voor dit indrukwekkende publiek, geen eenvoudige opgave voor de achttien jaar jonge Van Grootvelt, die overigens fysiek ook niet imponeerde. In 1827, toen hij werd ingeschreven voor de nationale militia, mat J.H. van Grootvelt slechts 1 meter 59. Uit het formulier blijkt bovendien dat hij 'uit hoofde van zwak lichaamsgestel temaal is vrijgesteld' van militaire dienst. Certificaat Nationale Militie Provincie Noord-Brabant no. 1460, d.d. 26 juni 1830, in: Brabants Historisch Informatie Centrum 's-Hertogenbosch, huwelijksbijlagen 's-Hertogenbosch, huwelijksdatum 15-10-1830, aktenummer 106.
  - 19 *Provinciaal Dagblad Noord-Brabant*, 19 september 1828.
  - 20 Catalogus: *Lijst der Kunstwerken van nog in leven zijnde Nederlandsche meesters welke zijn toegelaten tot den Algemeenen Wedstrijd en Tentoonstelling te 's Hertogenbosch van den jare 1828* ('s-Hertogenbosch 1828).
  - 21 J. Immerzeel jr, *De levens en werken der Hollandsche en Vlaamsche Kunstschilders, Beeldhouwers, Graveurs en Bouwmeesters, van het begin der vijftiende eeuw tot heden*, deel 1 (Amsterdam 1842) p. 297-298.
  - 22 Zie ook de illustratie van een 'Avondmarkt' uit 1839 in: P. Scheen, *Lexicon Nederlandse Beeldende Kunstenaars 1750-1950* (Den Haag 1969) p. 25.
  - 23 Kinderen in dit gezin waren Jan Hendrik (12 september-15 oktober 1831); Antoinetta Philippina Dorothea Marianna (25 oktober 1832); Dirk Johannes (15 oktober 1834-12 mei 1835); Jan Hendrik (23 november 1839-29 december 1840); en Maria Elisabeth (6 april-11 juli 1845). Rond 1867 moet Antoinetta van Grootvelt, inmiddels 35 jaar, kennis hebben gekregen aan de 33-jarige Adrianus van der Bruggen (geboren in Bergen op Zoom op 17 september 1834). Deze was vermoedelijk naar 's-Hertogenbosch gekomen als los arbeider in het kader van de uitgebreide restauratiewerkzaamheden aan de Sint-Jan, die in die jaren plaats vonden. Zij trouwden op 3 oktober 1868 en woonden enige tijd in Orthen, waar een tweeling werd geboren: Joannes Henricus en Cornelis Ferdinandus. Rond 1870 verhuisde het gezin naar Bergen op Zoom. Daarmee verdween Antoinetta als laatste Van Grootvelt uit 's-Hertogenbosch en begon er een nieuw hoofdstuk in de geschiedenis van de familie Van der Bruggen.
  - 24 Van Zuylen (1859) p. 121, 124-126.
  - 25 *Provinciale Noordbrabantsche en 'sHertogenbossche Courant*, 18 juni 1855.
  - 26 C. Kramm parafraseerde het krantenbericht in *De levens en werken der Hollandsche en Vlaamsche Kunstschilders, Beeldhouwers, Graveurs en Bouwmeesters, van den vroegsten tot op onzen tijd*, deel 2 (Amsterdam 1858) p. 610-611.

Bossche Noot

Herman Jansen baart dochter

In den jaere 1606 den 20 mert is hier een selsame saecke geschiet van eenen Herman Jansse, geboortich van Flissinge; dese alsoo hij met sijn huysvrouw te bedde lag, claegde, dat hij een seer groote pijn in sijn buyck hadde; ende corts daernaer baerde hij een dochter; hij, bij den bisschop, gouverneur, schout ende schepenen geëxamineert sijnde inne presentie van doctoren, chiurgijns [sic] ende

meer andere, soo bevont men, dat hij half man ende halff wijff was, hermaphroditus genaemt; ende hij sijde, doen hij eerst gebooren was, met een mans naem genoemd wiert; ende noch jongh sijnde hij het silversmits ambacht geleert hadde ende daer naer dienst genomen; ende hadde maer eens met een Spanjaert, sijn cameraet, te doen gehadt; ende uijt dien bijslaep was de vrucht voort gecomen;

ende hadde het tegen sijn vrouw verborgen gehouden, die hem noijt manlijck gevonden hadde; ende het kint is gedoopt in Sint-Janskerck ende genaemt Isabella, daer den gouverneur ende sijn vrouw peter en peetje van waeren.

Bron: Kroniek van Sint Geertruy

A.V.